

tantadruj

priloga primorskih gledališč

primorske novice

Čuječnost je ena taka čudna reč. Lahko te fenta
ali pa kresne po gobcu. Ali pa stopi ledenik.

Karsten Dusse - Bernd Schmidt, Moriti čuječe

Gledališče Koper, 2024/25

FOTO: JAKA VARMUZ

Prihaja "okusna" poletna predstava *Chevap.chef*

Apetit ne pokaže svojih dokumentov pri mejni kontroli ...

Slovensko stalno gledališče je uradno odprlo poletno dogajanje s koprodukcijo treh tržaških gledališč Trst je morje, ki je v parku Muzeja Sartorio v Trstu odprla tudi četrto izvedbo festivala Let's Play. Junija se na tem odru vrstijo predstave v režiji treh sodelujočih gledališč: po Gledališču Miela in gledališču La Contrada bo zadnji festivalski vikend potekal v organizaciji SSG.

V petek, 28. junija, bo na sporedu enodejanka Patri-zie Jurinčič Finžgar *Kaplja soli*, ki bo 9. julija zaživela tudi v devinskem portiču, 18. julija pa pred Kosmačevo hišo v Portorožu v okviru letošnjega Primorskega poletnega festivala. V Trstu pa se bo občinstvo festivala Let's Play zabavalo v soboto, 29., in v nedeljo, 30. junija, ob ogledu premiere in prve ponovitve predstave *Chevap.chef*, ki jo podpisujejo **Sabrina Morena**, **Martin Lissiach** in **Eva Mauri**.

Avtorski projekt preizprašuje izvor čevapčičev, ki združujejo večino balkanskih in sredozemskih narodov. Tržaški igralec **Franko Korošec** je protagonist predstave, ki uprizarja prepir na omizju svetovnega vrha Združenih narodov: namesto debate o izvoru priljubljene jedi pa bi se morali diplomati raje pogovarjati o skupnih točkah, tudi v primeru kulinarčne kulture. Igralec govori o svojem liku kot o najboljšem kuharskem mojstru na svetu, ki se lahko ponaša s kar sedmimi zvezdicami, z besedami predstave pa poudarja, da se v kuhinji skriva "zgodovina civilizacije, saj se v njej prepletajo zgodovina, antropologija, geografija in etnografija".

Igralčeva ožja sodelavka na vajah je soavtorica teksta Eva Mauri, ki je prevzela tudi vlogo prevajalke, šepetalke, sodelavke pri realizaciji video posnetkov. O predstavi nam je razkrila, da bo opremljena z malim presenečenjem, saj bo "izvirna" glasba sad umetne inteligence.

Sobivanje in večjezičnost

Več informacij o novi predstavi pa smo pridobili v pogovoru s **Sabrinom**

Avtorska ekipa predstave *Chevap.chef* je pripravila poletno poslastico, ki ponuja poučno zabavo.

Morena, že veliko let stalno soustvarjalko večjezičnih izvenabonmajskih projektov SSG, ki postavljajo mostove med slovenskim in italijanskim občinstvom na temelju tržaških zgodb. Prvo izjemno uspešno sodelovanje, je bila hudo-mušna multimedijska monodrama *Kako postati Slovenci v 50 minutah* na temo tipičnih obmejnih stereotipov. Sledila je komedija *Soseska Evropa ali kako postati Evropejci z zaščitenim poreklom*, nakar se je uigrana avtorska ekipa (Sabrina Morena, Martin Lissiach, **Danijel Malalan**) vživela še v lik razsvetljenega opazovalca nekdanjega in sedanjega sveta velekapitalistov v predstavi *Zois.it*. Pred novo premiero skupnega projekta je večstranska tržaška kulturna delavka spregovorila o pomenu tovrstnih predstav.

• Kaj pomeni večročno pisanje gledališkega teksta?

"Pomeni, da vsak prispeva nekaj svojega. Imeti več avtorjev pomeni povezovati različne jezike, čutenja. Delo se vedno nadaljuje in izpopolnjuje na vajah. Ob tem imamo tudi video prispevke, pri katerih so sodelovale osebe, ki se ukvarjajo s kuhinjo ali so preprosto obrazi našega mesta. Kar pomeni, da so postali tudi oni del ustvarjalnega procesa."

• Kako obravnavate večjezičnost v uprizoritvi, ki mora biti dostopna vsem gledalcem?

"Osnova je slovensko-italijanska. Včasih ponavljamo vsebine v konsektivnem prevodu, včasih pa razumevanje temelji na samoumevnosti situacije. Šaljive replike seveda prevajamo, ali pa uporabimo podnapise. Dodali smo tudi druge jezike, na primer romunščino in arabščino."

• **Za vami je več tovrstnih predstav, ki na lahkoten način ponujajo iztočnice za razmišljanje o bolj kompleksnih temah. V tem primeru, kako je prišlo so zamisli za predstavo o čevapčičih?**
"Z Martinom Lissiachom sva imela že dolgo v mislih to temo, po navdihu

eseja Ervina Hladnika Milharčiča *Pot na Orient*. Čevapi so hrana, ki je potovala skozi države in je prišla nazadnje do naših miz. Nekoč sem jih našla celo v seznamu tipičnih jedi Furlanije Julijske krajine. Dejstvo je, da so postali tipična jed mnogih narodov, od Avstrije do Balkana. Pripravimo jih lahko tudi na zelo različne načine. Postali so emblematičen primer kontaminacije. Ko bi iskali njihov izvor, bi verjetno segli nazaj do starih Grkov ali Feničanov."

• Čevapčiči imajo več narodnosti. S katero pa jih vi najprej povežete?

"Ob šagrah, balkanskih restavracijah ali ob potopisnih pripovedih iz Bosne ali Srbije ne gre le za drobne svaljke mletega mesa na žaru, ampak za zgodbe ljudi iz bližjih ali daljnih krajev vzhoda, ki nas povezujejo v kozmični harmoniji človeštva: brez mej in brez sovražnikov, a le s sočnim (in mastnim) dobrim tekom."

MARTIN LISSIACH

soustvarjalec predstave *Chevap.chef*

"Bolj kot s posebnim narodom jih povežem s praznikom na prostem, s sproščenim druženjem ljudi, saj so preprosta jed, ki povezuje. V predstavi bomo na temelju naših raziskav povedali, zakaj so čevapi pravzaprav tako priljubljeni. Mogoče vas bo odgovor presenetil, zato pridite na predstavo!"

Martin Lissiach ... o čevapih

V čevapih vidijo različni narodi svoje nacionalne simbole. Tudi Tržačani. Zagonetna afera nekdanje občinske odbornice za šolstvo o očiščenju tržaških šolskih menz etnične hrane je poleg s kuskusom pometla tudi s čevapčiči, ki so se dejansko vrnili na politično omizje kot identitetni simbol lokalne kuhinje. Balkanski vpliv na Trst je tako sama občinska uprava priznala preko ... mletega mesa! In ga vzela za svojega.

Ko bi se verjetno avtarkični odločevalci zavedali dejstva, da izhaja beseda čevap iz priljubljenega kebaba, ki ga je bolj pravilno imenovati döner v Turčiji ali gyros v Grčiji, bi se morda zgodba zasukala še v tretjo smer.

Slovenija bi se z veseljem odrekla težki dediščini Jugoslavije - takoj po letu 1991 jih je groteskno preimenovala v luleke -, danes pa brez njih ne more.

Nazorna primera prehranske antropologije nas nagovarjata z ugotovitvijo, da je kontaminacija skozi želodec tisočletna zgodba. Z ljudmi, vojnami, selitvami, fantastičnimi pomorskimi potmi Feničanov, Liba-

noncev, Otomanov, z zgodovinskimi preobrat in takšnimi in drugačnimi vladami, od vojne do miru, od Kur-dov do Egipčanov in od indijskih muslimanov vse do Arabcev, se je selilo tudi mletno meso. Vse do nas, ki smo tu, tukaj in danes.

Svetlana Slapšak je napisala, da so čevapčiči priznanje mešane identitete. Ob šagrah, balkanskih restavracijah ali ob potopisnih pripovedih iz Bosne ali Srbije ne gre le za drobne svaljke mletega mesa na žaru, ampak za zgodbe ljudi iz bližjih ali daljnih krajev vzhoda, ki nas povezujejo v kozmični harmoniji človeštva: brez mej in brez sovražnikov, a le s sočnim (in mastnim) dobrim tekom.

Anima mundi v enem čevapu.

PS: Ustvarjalci predstave *Chevap.chef* zagotavljamo občinstvu, da bo odhajalo s predstave lačno. •

Franko Korošec je v tej predstavi Šef de Žur, ki se ponaša s kar sedmimi zvezdicami.

Direktor Danijel Malalan o poslanstvu SSG

V želji po miru in veri v lepoto si dovolimo biti nežno brezmejni

O Brezmejnih nežnostih, ki bodo zaznamovale sezono 2024/2025 Slovenskega stalnega gledališča, smo se pogovarjali z direktorjem SSG Danijelom Malalanom. Pod novim geslom bo našlo prostor šest novih uprizoritev, med njimi štiri koprodukcije, šest gostujočih predstav v izbirnih sklopih, družinski abonma, abonmajski program za Gorico, izvenabonmajске uprizoritve za otroke in odrasle, šolski abonmaji za vse stopnje.

ROSSANA PALIAGA

Poletje bo kot vedno čas za predvpis abonmajev s posebnim popustom, v gledališču pa je tudi čas, ko se delovna ekipa pripravlja na nove umetniške izzive in pogleda na opravljeno delo v pretekli sezoni, ki je ponudila več zadoščenj, kot nam je v pogovoru povedal direktor SSG Danijel Malalan.

• **Zaključila se je sezona, ki je bila polna zelo različnih doživetij in tudi lepih presenečenj, od stoječih ovacij za vse ponovitve predstave *Kakor v nebesih* do posebnega izziva dotlej neuprizorjenega teksta Giorgia Pressburgerja *V gradu*. Kako je vsaka od produkcij zaznamovala program? So odzivi izpolnili vaša pričakovanja?**

“Prav gotovo. Lahko bi rekel, da so presegli pričakovanja. Odziv občinstva je bil dober, za posamezne projekte zelo dober. Ob tem bi se rad zahvalil prav vsem, ki so sezono oblikovali, od umetniškega do tehničnega in upravnega sektorja, gostujočim igralcem in umetniškim sodelavcem. Nezanemarljiv podatek je, da ni odpadla niti ena produkcijska predstava SSG, pravočasno pa smo nadomestili dve gostujoči predstavi. Odzivi so bili zelo dobri, zato naj gre zahvala seveda tudi publiki in vsem, ki so SSG obiskali.”

• **Sodelovala sta dva tržaška režiserja, Alessandro Marinuzzi in Franco Però, Tadej Pišek je uprizoril priredbo romana Marka Sosiča. Kako je bila v predstavah in v zasedbah prisotna “tržaška” specifičnost?**

“Na snovanje repertoarja vpliva veliko različnih dejavnikov. Ko se ta sestavlja, se lahko obenem išče skupne imenovalce in povezave med posameznimi projekti. Gotovo je to bila, ob vsebinskih vidikih in sporočilnosti, tudi omenjena tržaškost, ki se je izkazovala preko avtorjev, režiserjev, sodelujočih umetnikov. V tem smislu bo povezovalni element pretekla in nove sezone ravno tržaškost, saj so ustvarjalci projekta *Chevap.chef* prav vsi Tržačani.”

• **Mislite, da ste razumeli in tolmačili želje svojega občinstva?**

“Hm, upam, da smo. Dejstvo je, da je treba znotraj sezone ponuditi žanrsko raznolike predstave, ki morajo zadovoljiti karseda širok spekter publike in okuse posameznih obiskovalcev. Tako so se žanrsko lahkotnejše predloge izmenjavale z nekoliko zahtevnejšimi, a vendar aktualnimi temami. Dodati je treba, da sta pristop in intenzivnost dela igralk, igralcev in umetniških sodelavcev, ne glede na žanr, vedno izrazito artikularna in angažirana, kar predstavlja nemajhen napor zaradi predanosti posameznemu projektu.”

• **Družinski abonma je tudi tokrat ponujal velika zadoščenja. Kaj je botrovalo temu uspehu?**

“Raznolikost predstav. Znani naslovi oziroma zgodbe, po katerih so predstave nastale, pa tudi vedenje obiskovalcev, da se bodo dobro imeli, da se bodo neobremenjeno družili, sprostili in zabavali, otroci pa še bolj.”

Danijel Malalan poudarja, da na sestavo predstav za vsako gledališko sezono vpliva več dejavnikov, vsekakor pa je “tržaškost” eden od elementov, ki je tako ali drugače vedno prisoten.

• **Nekatere predstave so veliko gostovale, druge so bile izbrane za festivalske programe. Katere uprizoritve so izstopale v tem smislu?**

“Naštevaje je nevhvaležna stvar, saj se velikokrat zgodi, da na kakšno predstavo nehote pozabiš, a glede na vprašanje bi gotovo veljalo omeniti predstave *Nekaj v zraku*, *O snegu in ljubezni* ter *Mario in Čarodej*, ki so uspešno gostovale in še gostujejo v drugih gledališčih, kulturnih domovih in festivalih, ter vse predstave SSG, namenjene najmlajšim, ki ravno tako zastopajo naše gledališče drugje.”

• **Gledališki koledar se je v zadnjih letih spremenil, saj se dejavnost nadaljuje tudi v poletnih mesecih. Kako je videti poletje 2024 Slovenskega stalnega gledališča?**

“Pomembno je, da se dejavnost SSG, kolikor lahko, nadaljuje tudi po končani redni sezoni. Intenzivnejša poletna dejavnost je bila sicer nujna

samo po sebi umevno. Preveč je bilo in je, žal, še vedno, mejnosti in omejenosti, kar so v zadnjih sto letih pogojevali tudi razni -izmi. Žal se je na enega velikokrat pozabljal: mislim na humanizem, na novo človečanstvo.

Brezmejnost se v gledališkem smislu konkretizira s sodelovanji in koprodukcijami, kot je bila tista s Kosovelovim domom ob obletnici Srečka Kosovela v Sežani, z Mestnim gledališčem Ptuj, z gledališčema La Contrada in Miela, v novi sezoni pa z Italijansko dramo - *Dramma Italiano* z Reke in Gledališčem Koper, kar je še bolj dragoceno, ker je tudi Hrvaška v EU in ta tri gledališča delujejo v zdaj enotnem in skupnem, večjezičnem prostoru. Na potek nove sezone bodo gotovo vplivala tudi že dobro vpeljana sodelovanja, kot so glasbene matinee z Glasbeno matico in razstavna dejavnost, ki bogati ponudbo in dogajanje v tržaškem Kulturnem domu, kjer bo decembra še posebej slovesno, saj bo takrat minilo šestdeset let od njegovega odprtja.

“Razumevanje tako imenovanih novih generacij, kakorkoli jih že imenujejo, Y, Z, A itd., ni preprosto, kar v bistvu nikoli ni bilo. // “Izbire mladih so drugačne, saj je njihovo vodilo, kaj je oziroma kaj naj bi bilo bolj ‘cool’, ops, po naše ‘figo’, kjer pa je ta ‘figost’ izmuzljiva, varljiva in se spreminja zelo hitro. To izhaja tudi iz občasnih pogovorov z njimi. V SSG se tega zavedamo in delamo na tem.”

v letih pandemije, a se je obenem izkazala kot dobra poteza. Junjski dnevi se tako izmenjujejo s trženjem dvoran Kulturnega doma in predstavami SSG na raznolikih prizoriščih, kot je skupna pobuda treh mestnih gledališč *Let's play* v muzeju Sartorio, sodelovanje s PPF, *Kaplja soli* in nova poletna premiera avtorskega projekta *Chevap.chef*. Tudi v tem primeru bi se zahvalil vsem, ki omogočajo, da se vse to zgodi.”

• **Brezmejne nežnosti je naslov nove sezone: kaj pomeni in kako povezuje predstave na sporedu?**

“Brezmejnost je to, kar dejansko živimo in kar se nam zadnja leta zdi

Cilj in sporočilo gledališča ostaja želja po miru, veri v lepoto, bivanju in sobivanju v smislu proaktivnega sožitja, razumevanja in spoštovanja, zato si dovolimo biti nežno brezmejni!”

• **Po katerem kriteriju ste izbrali gostujoče predstave?**

“Tudi na nabor gostujočih predstav vpliva več dejavnikov, kot so primernost in aktualnost vsebin, povpraševanje, tehnične in finančne zahteve posameznih predstav, možnost izmenjav s predstavami SSG itd.”

• **Bi mogoče izpostavili en dohodek iz nove sezone?**

“Sezono bomo pomenljivo odprli z Büchnerjevo emblematično dramo *Woyzeck* v režiji Igorja Pisona. Med gostujočimi predstavami bi omenil mogoče *Paradiž*, ker gre za predstavo brez teksta, kjer igralci nosijo maske in so do konca predstave nerazpoznavni, ter *Sabir*, mediteransko popotovanje, saj odstira problematiko današnjega časa, ki močno vpliva tudi na domači, vsakdanji družbeni kontekst.”

• **Kako v gledališki svet uvajate mlajše generacije?**

“To je obenem aktualna, akutna in po svoje tudi izmuzljiva tema, saj ni kriterijev ali smernic, kako bi se privabilo segment mlajše publike, da bi, če že ne redno, vsaj občasno zahajala v gledališča izven organiziranega obiska šolskih skupin. Razumevanje tako imenovanih novih generacij, kakorkoli jih že imenujejo, Y, Z, A itd., ni preprosto, kar v bistvu nikoli ni bilo. Tu je še jezikovna dimenzija, način sporazumevanja, močen vpliv sodobnih medijev in družbenih omrežij, kjer slovenščina ni ravno na prvem mestu, kar se kaže pri razumevanju dogajanja na odru kot ovira, ki privede do frustracije in odklona. Tudi zaradi tega so izbire mladih drugačne, saj je njihovo vodilo, kaj je oziroma kaj naj bi bilo bolj ‘cool’, ops, po naše ‘figo’, kjer pa je ta ‘figost’ izmuzljiva, varljiva in se spreminja zelo hitro. To izhaja tudi iz občasnih pogovorov z njimi. V SSG se tega zavedamo in delamo na tem. Gotovo bi bila dodana vrednost, recimo, platforma Mladi SSG, predvsem pa gledališka šola, ki bi tistim mladim, ki jih tovrstna umetnost zanima, omogočala proaktivno sodelovanje in izražanje lastnega jaza.”

• **Kaj ste se naučili o tem gledališču in njegovi publiki v letih vodenja SSG?**

“Iz vsake izkušnje in z opravljene poti se posameznik uči. To je gotovo nadgradnja in obenem nadaljevanje dosedanjega dela z novim razumevanjem prejšnjega delovanja in drugačnim pojmovanjem gledališke umetnosti in poslanstva, ki ga ta opravlja. Naj bo tudi v tem primeru in tokrat vodilo brezmejnost, ki usmerja na nove, mogoče še neraziskane poti.”

Praznično vzdušje v SNG Nova Gorica

Podeljeni tantadruji 2024

Po radoživem praznovanju 30-letnice hiše in 20-letnice statusa nacionalnega gledališča s Koncertom za rojstni dan, v nedeljo, 19. maja (ponovitev koncerta bo v sredo, 26. junija), je bilo vzhičeno praznično razpoloženje v novogoriškem gledališču tudi ob podelitvi nagrad tantadruj. Z njimi že štirinajsto leto zapored počastijo ustvarjalce, ki so s svojim življenjskim delom zaznamovali umetniško rast in razvoj gledališke umetnosti na Primorskem in širše, ter tiste, ki so v treh primorskih gledališčih v iztekajoči se sezoni s svojim umetniškim delovanjem presegli pričakovano kakovost.

Slovesnost je bila v soboto, 25. maja, na velikem odru SNG Nova Gorica po odigrani uprizoritvi Shakespearove komedije *Mnogo hrupa za nič*, ki jo je prevedel letošnji prejemnik nagrade za življenjsko delo.

Tantadruj za življenjsko delo

Žirija, ki so jo sestavljali **Marij Čuk** (predsednik), **Vesna Humar** in **Alen Jelen**, je odločila, da nagrado za življenjsko delo prejme **Srečko Fišer**, ki je bil v novogoriškem gledališču zaposlen kot lektor od leta 1981 do 2021, s svojim prevajalskim delom pa je oplemenitil in še plemeniti repertoarje ne samo primorskih, ampak vseh slovenskih gledališč. V utemeljitvi so zapisali:

“Srečko Fišer že več kot štiri desetletja sooblikuje podobo gledališča kot lektor, prevajalec in avtor dramskih besedil. Največ je seveda ustvarjal v novogoriškem gledališču, kjer je bil do nedavnega zaposlen kot lektor, bil tudi umetniški vodja in dragocen dramaturški sodelavec, v vseh slovenskih gledališčih pa igrajo njegove odlične prevode tako sodobnih kot klasičnih iger iz italijanskega, angleškega in francoskega jezika. Zadnji, *Mnogo hrupa za nič*, je že njegov petinširideseti prevod dramskega besedila, ob tem pa je prevedel še vrsto pomembnih proznih del in poezijo štirih literarnih velikanov, Tassa, Shakespeara, Michelangela in Petrarce. Med njegovimi dramskimi deli izpostavimo veličastno zgodovinsko fresko *Medtem* po motivih romana Prima Levija, nagrajeno s Smoletovo nagrado za najboljšo dramsko besedilo, dramatizacijo *Tistega lepega dne* po noveli Cirila Kosmača, ki je bila ena največjih gledaliških uspešnic takrat še Primorskega dramskega gledališča, ter samosvoje sprepleteno dvodelno igro *Pogovori, samogovori*, tudi po motivih in besedilih Cirila Kosmača.

Ustvarjanje Srečka Fišerja je odlično tako na polju literature kot gledališča, pomenljivo intenzivno pa na njunem stičišču. S poglobljenimi jezikovnimi, umetnostnimi in humanističnimi znanji ter sposobnostjo prepričljivega posredovanja svojih izkušenj in teoretičnih razmislekov je kot lektor sooblikoval številne izvrstne predstave novogoriškega gledališča. Njegove pretanjene in hkrati konceptualno osmišljene gledališke lekture bi bilo ustrezneje označiti kot jezikovno dra-

Srečko Fišer je letošnji prejemnik nagrade tantadruj za življenjsko delo.

maturško svetovanje. S posebno ljubeznijo pa se je ukvarjal prav z uveljavljanjem primorskega dialekta in vzpostavljanjem njegovega pomena, saj 'dialekt ni le ornament', ampak 'bivanjska podlaga človeka'.

Srečko Fišer je obogatil in še bogati ne samo primorski, temveč slovenski gledališki prostor z izstopajočim intelektualnim duhom in hkrati pretanjenim čustvovanjem, dojemanjem in razumevanjem življenja, usod posameznika in skupnosti. In pristopa tako k posamezniku, ki tiho bere sam zase, kot h gledališkemu občinstvu, ki hrepeni po kolektivni katarzi. Njegovo kreiranje literature, izvirne in prevodne, ter štiri desetletja prizadevanj, da se v gledališču misel čim ustrezneje transformira v zvočno podobo, si zagotovo zasluži tudi priznanje v obliki nagrade tantadruj, poimenovane po literarnem junaku njemu tako ljubelega primorskega avtorja.”

Drug drugega so izšolali

Srečku Fišerju nagrada pomeni krono ukvarjanja z gledališčem. “Posebej mi je drago, ker se nagrada imenuje po norčku našega **Cirila Kosmača**, ki je med drugim pisatelj, s katerim sem se v svoji gledališki karieri precej in ne neuspešno ukvarjal. Tantadruj je tisti

Ana Facchini je prejela tantadruja za igralske stvaritve: za vlogo Mie v mednarodni koprodukciji Najboljša evropska predstava Marka Bratuša in Harisa Pašovića in vlogo Leonate v uprizoritvi Shakespearove komedije *Mnogo hrupa za nič*.

norček, ki si želi umreti, pa mu ne uspe - tako da ga lahko jemljemo kot navodilo za nesmrtnost.

Prevajal sem največ iz italijanščine in angleščine, kar je nemara splet naključja - pač živim na meji z Italijo, nekaj časa sem živel v Veliki Britaniji. Všeč so mi vsi jeziki, nekaj malega sem delal tudi iz drugih, ampak dva sta prevladujoča. Rad sem delal zahtevna besedila, a tudi komedije. Specializacije nisem nikoli maral. Če delaš različne stvari, je bolj zanimivo. Izmed prevodov bi res težko izpostavil, kateri mi največ pomeni. Vsekakor vsi Shakespearovi in posebej *Hamlet* v Ljubljanski Drami, v Gorici pa Beckettov *Konec igre*, ta uprizoritev je bila tudi zmagovalka Borštnikovega srečanja.

Kot lektor sem seveda sodeloval skoraj pri vseh predstavah novogoriškega gledališča in v štiridesetih letih se jih je nabralo toliko, da sem se številke kar ustrašil. Pri nekaterih sem bil tudi avtor, med drugim besedila predstave *Medtem*, ki je dobila gran prix na Borštnikovem srečanju, sam sem bil nagrajen za najboljše besedilo in nagrajen je bil tudi glavni protagonist. Omenil bi še priredbi besedil Cirila Kosmača, *Tistega lepega dne* in *Pogovore, samogovore*.

Rad sem delal z igralci in drugimi gledališčniki, to mi je bil izziv in privilegij. Iz šole pride človek sorazmerno

neizšolan, potem je odvisno, koliko ga izšla tisto, kar dela. Lahko pohvalim sebe in svoje sodelavce, da smo drug drugega dokaj dobro izšolali.”

“Glej ga, Troedinost je prišla.”

Tudi igralci in drugi gledališčniki so radi delali s Srečkom Fišerjem. Dramska igralka **Medea Novak** je zapisala: “Najino prvo sodelovanje je bilo pri predstavi *Zeleni ptiček*, ki je bila moja prva predstava v profesionalnem gledališču, takrat sem bila še študentka. *Ta postelja je prekratka* je bila moja druga predstava v SNG Nova Gorica in tudi ta je nastala v času mojega študija na AGRFT. Ko so me iz Nove Gorice v tretje poklicali za sodelovanje v predstavi *Varuh v rži*, je bil takratni umetniški vodja Srečko Fišer.

Spomnim se lepega sončnega dne, ko sem v pavzi med obema vajama splezala na skalo ob reki Soči. Sončila sem se in ponavljala tekst. Bil je julij, tik pred koncem sezone. Zazvonil mi je telefon in videla sem, da me verjetno kličejo iz teatra za podpis pogodbe. Klical me je Srečko in mi namesto pogodbe za predstavo ponudil službo oziroma uradno enoletno pogodbo. Presenečena in počaščena sem komaj kaj odgovorila, sploh nisem mogla razmišljati, bila sem v 'tiltu', saj tega resnično nisem pričakovala. Tako sem

Uprizoritev *Ubesedovanje* si je nagrado tantadruj prislužila z učinkovitim prevpraševanjem odnosa med gledališkim in filmskim medijem.

tistega dne, tam med grmovjem pri Soči, dobila službo v SNG Nova Gorica. Enoletna pogodba redne zaposlitve se je zavlekla na zdajšnjih petnajst.

Bile so boljše in slabše sezone in bile so tudi take, ko so bili moji odnosi z igralci bolj napeti. Na eni vaji je kolegica verjetno slabo razumela mojo intenco, sledil je plaz besed, med njimi so bile zadnje, naj se umirim. Jaz sem se odmaknila in začela nekontrolirano hoditi po odru, Srečko je vse slišal, sedel je blizu odra v drugi vrsti. Razložil je tudi moje besede, ki sem jih govorila sebi v brk, medtem ko sem se komaj zadrževala, da jih kolegici ne izrečem v obraz: 'Če mi še en človek v tem teatru reče, naj se umirim ...' Misli nisem nadaljevala, ker me je Srečko popolnoma mirno prosil, naj v tekstu nekaj drugače poudarim. Režiser je kričal: 'Šta je bilo,' vaja je stala in vsi so pričakovali, da bo situacija eskalirala v mojo reakcijo, jaz pa sem popolnoma mirna Srečku odgovorila, da bom. Normalno sva se zmenila, kaj moram popraviti in kje. Da bi Srečko sredi najtežjih vaj in za povrh v takšnih situacijah prihajal do igralcev, ni bila ravno njegova navada; ko sem dojela, kaj je naredil, sem mu bila zelo hvaležna. Usedel se je v dvorano in jaz sem vajo nadaljevala, na veliko začudenje vseh, drugače, kot je situacija narekovala. Od njega sem vedno dobila občutek, da verjame vame, tudi takrat, ko drugi mogoče niso.

Enkrat sem ga zagledala, kako koraka proti teatru s svojim klasičnim bordo šalom. Ni imel teksta v roki, bližala se je namreč premiera in to so bile vaje, na katerih nam je delil listke. Ko je vstopil, sem ga pozdravila: 'Glej ga, Troedinost je prišla.' Nasmejal se je, kaj naj bi to pomenilo, pa sem mu odgovorila, da je to oče, sin in sveti duh v eni osebi. Igralci delamo z jezikom in jezik je naš vrhovni poglavar. Seveda sem ga tako poklicala ljubkovalno in iz velikega spoštovanja do človeka, do njegovega dela, predvsem pa iz tega, kako z nami dela. Hvala, Srečko."

Presežki minule sezone

Žirijo za nagrade tantadruj za igralsko stvaritev in gledališki dosežek so sestavljali **Matej Bogataj** (predsednik), **Ana Perne** in **Martin Lissiach**. Presodili so, da je bila letošnja novogoriška gledališka sezona bogata s presežki in vse tri nagrade so zato prejeli ustvarjalci predstav SNG Nova Gorica.

Nagrado tantadruj za učinkovito prevpraševanje odnosa med gledališkim in filmskim medijem je prejela uprizoritev *Ubeseodvanje* po besedilu **Pier Paola Pasolinija** v režiji **Jana Krmelj**a ob dramaturški podpori **Žive Bizovičar** ter scenografiji in oblikovanju videa **Doriana Šilca Petka** v produkciji SNG Nova Gorica.

"Pasolinijevega zapletenega in večplastnega besedila o nekakšnem anti-Ojdiu, o posledicah očetovega umora sina po mučnih erotičnih sanjalah, se ustvarjalna ekipa loteva z okvirom, v katerega vključijo zadnji avtorjev intervju, kar daje uprizoritvi dokumentarnost in kaže, da se bo ukvarjala s fenomenom Pasolini, ne le z besedilom. Potem pa učinkovito s kamerami in projekcijo na zadnjo steno razpre gledališki jezik, ki je tako kar naenkrat v dialogu s filmskim, igrano in projicirano se tvorno in provokativno prepleteta in razpršita gledalčevo osredotočenost. Dogodek ne postane le uprizoritev Pasolinijevega besedila, ampak predstava o Pier Paulu Pasoliniju in njegovi kompleksni poetiki, med katerim se izrisuje koralno zamišljeno in uprizorjeno gledališko doživetje. Gledališki jezik je s to podvojenostjo seveda delno potujen, hkrati pa z uprizoritvev ustvarja tvoren dialog in presvetljava obeh

Darjan Mihajlovič Cerar je prejel tantadruja za scenografijo uprizoritve *Ko se mrtvi prebudimo*.

medijev, ob močni zavzetosti celotne igralske ekipe, ki mora igrati za oba medija hkrati, filmskega in gledališkega. Pripoved o očetih fašizma, ki ljudožersko ubijajo in posiljujejo naslednjo generacijo, zaživi z uprizoritvijo, ki ob uporabi celotnega gledališkega prostora in različnih medijev ni nikoli didaskalična, ampak široko zasnovana odrska naracija kontroverznega italijanskega intelektualca in njegove neprizanesljive kritike italijanskega povojni družbi."

“Rad sem delal z igralci in drugimi gledališčniki, to mi je bil izziv in privilegij. Iz šole pride človek sorazmerno neizšolan, potem je odvisno, koliko ga izšola tisto, kar dela. Lahko pohvalim sebe in svoje sodelavce, da smo drug drugega dokaj dobro izšolali.”

SREČKO FIŠER
prejemnik nagrade tantadruj za življenjsko delo 2024

Nagrado tantadruj je prejel tudi **Darjan Mihajlovič Cerar** za scenografijo v uprizoritvi Ibsenove igre *Ko se mrtvi prebudimo* v režiji **Stilijana Petrova** in izvedbi SNG Nova Gorica, kar je žirija utemeljila takole:

"*Ko se mrtvi prebudimo* je zadnja Ibsenova igra, zato se ukvarja s pogledom nazaj in premislekom tistega potem, zato jo zaznamuje očiščenje od vsakršne iluzije, in to rezanje in krčenje si je zadala tudi režija. Tej sledi minimalistična, vendar sugestivna in mestoma alegorična scenografija, ki v mračnem in pridušeno temnem odrskem prostoru razpre njegovo globino, hkrati pa z vertikalnimi in horizontalnimi režami sugerira upanje

in vzpostavi stilizirane prostore onstranskega. Čeprav se igra dogaja v zunanjih in izpostavljenih prostorih, skope scenske rešitve z nekaj elementi in sugestivno temno zadnjo steno ob podpori kostumografije in glasbe omogočajo sugestiv in metaforičen prostor igre in dosledno izpeljavo premišljenega režijskega pristopa."

Nagrado tantadruj za igralske stvaritve pa je prejela **Ana Facchini** za vlogo Mie v mednarodni koprodukciji *Najboljša evropska predstava* avtorjev **Marka Bratuša** in **Harisa Pašovića**, tudi režiserja uprizoritve, ter za vlogo Leonate v uprizoritvi Shakespearove komedije *Mnogo hrupa za nič* v režiji **Ivane Djilas** in produkciji SNG Nova Gorica. Žirija je v utemeljitvi zapisala:

"Reči, da je igra Ane Facchini v *Najboljši evropski predstavi* suverena, še premalo zajame moč njenega igralskega izraza, zlasti ker v tej mednarodni koprodukciji nastopi v tujem (angleškem) jeziku. Pravzaprav deluje, kot bi se z vlogo festivalske direktorice znašla v povsem domačem okolju. Ob jezikovni razsežnosti situacijo izjemno spretno obvladuje tudi na interpretativni ravni: čeprav ima festivalska žirija svojo uradno predsednico, jo kot direktorica dejansko usmerja sama; med žiranti miri strasti, predvsem pa vse bolj nepopustljivo uravnava tok razprave in s tem 'demokratičen' način odločanja ter tako bistveno prispeva k sarkastičnemu slikanju družbe, v kateri šteje le preračunljivost oziroma lastna korist.

Kot Leonata v Shakespearovi komediji *Mnogo hrupa za nič*, v tokratnem uprizoritvenem branju osvobojeni posameznih patriarhalnih karakteristik, Facchini prevzame vlogo svojevrstne mater familias, ki s sprehajalno palico odreja takt lastnim posegom v dejanje, situacije z rahlo poudarjeno obrazno mimiko mestoma tudi porogljivo komentira, medtem ko v dogajalnem zapletu silovito uveljavi svoj oblastniški položaj, a okoliščine obenem izkoristi za karakterno bogato komično plasiranje."

Ob izteku gledališke sezone

Raznoliki festivalski dogodki

Od 3. do 16. junija je bil Maribor znova dom osrednjega slovenskega gledališkega festivala Borštnikovo srečanje. Selektor dr. Blaž Lukan je pri izboru dvanajstih predstav tekmovalnega programa upošteval dva kriterija, kriterij konteksta in prevpraševanja odrskega izraza.

V uvodu k utemeljitvi izbora je **Blaž Lukan** zapisal: "Zanimale so me predstave, ki poskušajo artikulirati tudi svet zunaj teksta oziroma uprizoritve ali gledališča kot takega, in predstave, ki za to artikulacijo iščejo - in v veliki meri tudi najdejo - nova izrazna sredstva, tako parcialne znake kot celovit uprizoritveni sistem." Ogle dal si je približno sto uprizoritev in med njimi izbral tudi dve novogoriški, *Antigono* **Dominika Smoleta** v režiji **Luke Marcena** ter *Pet vrst tišine* **Shelagh Stephenson** v režiji **Maše Pelko**.

Antigona je 17. junija gostovala še na enem festivalu, in sicer v tekmovalnem programu mednarodnega Viminacium festa v Arheološkem parku v Požarevcu, ki je tematsko posvečen starim in novim mitom. V začetku septembra pa se bo udeležila tudi festivala Gledališče na križišču (Teatar na raskršću) v Narodnem gledališču v Nišu.

dališču v Nišu, ki je bil zasnovan pred petimi leti kot festival, ki združuje dramsko in gledališko umetnost balkanskega kulturnega prostora.

Pred zaključkom letošnje sezone se bo na Primorskem poletnem festivalu v Kopru predstavila glasbena komedija *Mnogo hrupa za nič*, v Novi Gorici pa bo kot vsako leto v začetku julija gostoval Mednarodni festival uličnega gledališča Ana Desetnica, ki ga vodi Gledališče Ane Monro. Dve predstavi bosta igrani pred novogoriškim Domom upokojencev: C'è Chi C'ha Teatro bo odigral predstavo *Še kar mlada* / *Diversamente Giovani*, **Silvia Viviani** in **Jonas Tomšič** pa *Samo besede* - *Parole parole*. Dve predstavi bosta pred SNG Nova Gorica: na travniku bo Flare performance predstavil *Ples letečih ognjev* / *Luftakrobatik Feuershow*, na ploščadi med gledališčem in knjižnico pa Mobil & Voorsluis *Prav / Echt*. •

Antigono SNG Nova Gorica bodo septembra odigrali na festivalu Gledališče na križišču (Teatar na raskršću) v Narodnem gledališču v Nišu.

ŠTORIJA

Popoln užitek

• STOJAN NEMEC*

V tridesetih letih dela v novogoriškem gledališču se je nabralo kar veliko posebnih doživetij, najboljša so seveda tista z gostovanj v tujih deželah. Z gledališčem sem obredel velik kos sveta, od Petrograda do Buenos Airesa, od Londona do Adane. Moje prvo gostovanje čez lužo je bilo junija 1996 s predstavo *Mali princ*. Najprej smo jo igrali na festivalu v Montevideu v Urugvaju, potem pa smo obiskali še slovenske izseljence v Rosariu in Buenos Airesu v Argentini.

Po zadnji predstavi v Buenos Airesu smo se useli v eno nobel kavarno. Po tednu dni smo se počutili že kar razigrano sproščene, malo pa

smo v mislih imeli tudi vrnitev domov. Ko je prišel natak, je eden izmed igralcev naročil rum in zraven zavzdihnil: "Kako bi bilo fajn prižgat še eno cigaro, da bi bil kot Fidel Castro!" Vsi smo se spogledali, saj nam je bilo jasno, da ta pripomba ni bila ravno primerna glede na takratno politično situacijo. Natak je samo stisnil ustnice, pokimal in stekel v najbližjo tabakerijo po cigaro, igralec pa je zaključil turnejo z doživetjem popolnega kavarniškega užitka. •

* *Stojan Nemec, oblikovalec zvoka in videa, je bil prvič vključen v uprizoritevno ekipo novogoriškega gledališča pri predstavi Krst pri Savici maja 1994, prvi predstavi v novi gledališki stavbi.*

Gledališče Koper končuje sezono s Festivalom FUGA

Tu so evropske gledališke smernice!

Festival FUGA, ki je pred dvema letoma zrasel na temeljih nekdanjega PPF Mladi in je namenjen predstavitvi gledaliških uprizoritev ter glasbenih dogodkov evropskih umetniških akademij in šol, v peto na ogled ponuja šest predstav iz Srbije, Madžarske, Slovenije, Švice in Poljske. Novost letošnje edicije, ki jo umetniško vodi režiser Ivan Loboda in bo med 10. in 15. julijem domovala v Gledališču Koper ter na drugih lokacijah, sta mednarodna žirija in novi festivalski partner - Kulturno izobraževalno društvo PiNA.

MIHA TREFALT

Program festivala, ki že peto poletje zapored bogati kulturno in turistično podobo mestnega jedra, vse bolj pa se uveljavlja tudi kot osrednja platforma za izmenjavo informacij in umetniških praks, za pregled praktičnega dela, predvsem pa kot prostor združevanja ter povezovanja študentk in študentov gledaliških akademij v regiji in v Evropi, je umetniški vodja in festivalski selektor, režiser **Ivan Loboda**, doslej sestavljal v sodelovanju s profesorji vabljenih akademij in umetniških šol. Novost letošnjega festivala so zato tudi prijavnice, ki so jih organizatorji razposlali po vsej Evropi in do konca letošnjega februarja za sodelovanje na festivalu prejeli kar šestnajst prijav. Loboda jih je za festival izbral šest, odločitev pa utemeljil z besedami: "Izbrane so bile zaradi aktualnosti, inovativnosti in tematske globine. Obravnavajo iskanje smisla in eksistence sodobnega in mladega posameznika v osebnem in družbenem kontekstu. Skupno jim je določeno obravnavanje preteklosti za bolj smiselno interpretacijo prihodnosti - priča tega pa je gledalec v sedanjosti. Naslavljajo človekov in človeški obstoj ter relevantno znotraj na videz nedoločljivih zakonov kozmosa in ponujajo globok premislek o naši vlogi in pomenu v svetu."

Predstave iz regije - Srbija, Madžarska in Slovenija

Prvi festivalski večer se bo občinstvu s predstavo *Černobilska molitev* (Černobilska molitva) predstavila akademija iz Novega Sada. Uprizoritev po romanu beloruske raziskovalne novinarke in publicistke **Svetlane Aleksijevič**, ki ga imamo tudi v slovenskem prevodu, temelji na pričevanju preživelih po jedrski katastrofi leta 1986, razkriva zamolčane resnice in se izteče v edinstveno černobilsko molitev za žrtve ter tiste, ki bodo še dolgo nosili hude posledice.

Kot druga se bo na festivalu predstavila Akademija za gledališko in filmsko umetnost iz Budimpešte. Uprizoritev *Király Erzsi*, ki je nastala po ljudskih motivih, pripoveduje zgodbo o starem očetu, stari materi in njunih treh hčerah; zgodba se zapleta okoli grdega bedaka s slabotnim vidom, zlobne čarovnice in hudobne tete. Kdor med pripovedjo ne bo prestrašeno zbežal domov, bo videl moč čiste in resnične ljubezni dveh mladih ljudi, zatrjujejo mladi gledališčniki.

Tretji dan bo pripadel beograjski gledališki akademiji in igrano-lutkovni uprizoritvi sodobne angažirane drame *Okno* (Prozor) srbske pisateljice in dramatičarke **Katarine Nikolić**. Dramatičarka, ki so jo za pisanje navdihnili resnični dogodki,

Iz Novega Sada prihaja na FUGO predstava, ustvarjena po romanu Svetlane Aleksijevič Černobilska molitev.

Študentje ljubljanske AGRFT se bodo v Kopru predstavili z avtorsko predstavo QR Koda.

skozi zapletene življenjske poti in odnose petih mladih posameznikov raziskuje, kje se med otroki, ki šele vstopajo v svet odraslih, rodi seme nasilja ter to, kako se ga obravnava in kako se proti njemu borimo.

Dan pozneje se bo Ljubljanska akademija predstavila z avtorskim projektom *QR koda*, v katerem mladi ustvarjalci raziskujejo in poglobljajo teme, s katerimi se vsakodnevno soočajo in jih vedno znova nagovarjajo. Ukvarjali so se z vprašanji otroške nedolžnosti, vojne, distopije, negotove prihodnosti, egocentrizma, z vprašanji o koncu sveta in o vplivu socialnih omrežij na pristnost odnosov; njihov pogled na obravnavane teme pa je predstavljen z izrazitim vizualnim spektrom in asociativno, sanjsko logiko, kjer čutenje nadvlada razum.

Švica in Poljska

Zadnja dva festivalska večera se bodo predstavili študentje akademije iz Krakova in Akademije Dimitri iz švicarskega Verscia. Slednji so dobili

preprosto nalogo, da ustvarijo predstavo, ki jo želijo ustvariti prav v tistem trenutku. V dveh mesecih so pripravili uprizoritev *Not Found*, ki poudarja teme, like, forme in estetske odločitve, za katere so bili prepričani, da najbolje služijo njihovim lastnim umetniškim ciljem. Poljski študentje se bodo predstavili s predstavo *Nabiralci gob/Jedrski zima* **Piotra Mateusza Wach**a, ki v tokratni uprizoritvi razširja svojo performativno in koreografsko prakso z vključitvijo izgovorjene besede. Občinstvu ponuja vrsto meditativnih doživetij, v katerih se besedilo in gibanje združujeta v organski pulz. Intimna igra je obogatena z glasbo in vizualizacijami, ki so ustvarjene v živo, avtobiografski narativni gibi pa predstavi dodajajo pristno realističnost.

Delavnice in spremljevalni program

Tako kot v predhodnih festivalskih edicijah v dopoldanskem času za

nastopajoče organizatorji pripravljajo tudi gledališke delavnice. Brezplačnim predstavam bo sledil spremljevalni program, ki ga letos prvič soorganizira Kulturno izobraževalno društvo PiNA; potekal bo v in pred Bastionom. Obiskovalci si bodo lahko ogledali avdio-vizualne ter intermedijske umetniške stvaritve, za zaključek festivala pa organizatorji pripravljajo tudi dva koncerta na isti lokaciji.

Novost letošnjega 5. festivala FUGA je tudi tričlanska mednarodna strokovna festivalska žirija, ki jo sestavljajo večkrat nagrajena slovenska igralka, dramatičarka in pesnica **Anja Novak**, mednarodno uveljavljen čilski dramatik in performer **Nicolas Lange** ter srbska režiserka, profesorica in nekdanja umetniška vodja beograjskega Bitef festivala **Ivana Vujić**. Žirija bo ob zaključku festivala, 15. julija, podelila tri nagrade, že tretjič pa bodo podelili tudi nagrado občinstva. •

Program 5. Festivala FUGA

- 10. 7. 2024 ob 19. uri - Svetlana Aleksijevič: *Černobilska molitev* Akademija za umetnosti Novi Sad (RS)
- 11. 7. 2024 ob 20. uri **Mariann Fabók**: *Király Erzsi* Akademija za gledališko in filmsko umetnost Budimpešta (HU)
- 12. 7. 2024 ob 20. uri **Katarina Nikolić**: *Okno* Fakulteta za dramske umetnosti Beograd (RS)
- 13. 7. 2024 ob 20. uri Avtorski projekt: *QR koda* Akademija za gledališče, radio, film in televizijo Ljubljana (SI)
- 14. 7. 2024 ob 20. uri Kolektiv: *Not Found* Akademija Dimitri (CH)
- 15. 7. 2024 ob 19.30 **Piotr Mateusz Wach**: *Nabiralci gob / Jedrska zima* Akademija za gledališko umetnost v Krakovu (PL)

Zaključne produkcije gledaliških šol Gledališča Koper

Na mladih svet stoji - tudi v gledališču

Gledališka šola Mavrična ribica Gledališča Koper je pretekli teden predstavila še zadnjo v nizu zaključnih produkcij, s katerimi so letošnji učenci zaokrožili svoje trdo delo in ustvarjalno vnemo. Mladi gledališčniki so pred občinstvom pokazali, kaj so na vajah in kreativnih delavnicah pripravljali od oktobra do junija.

Gledališka šola Gledališča Koper, ki sodi v program Gledališča za otroke Svetilnik, vsako leto privabi številne talente, ki želijo vstopiti v svet gledališča. Program, ki traja od oktobra do junija, je zasnovan tako, da udeležencem približa javno nastopanje in omogoča spoznavanje govornih, gibalnih in dihalnih tehnik ter razvoj igralskih in improvizacijskih veščin. V želji, da bi otrokom omogočili celosten vpogled v proces nastajanja gledališke predstave, se učenci približe spoznavajo tudi z drugimi gledališkimi poklici ter pridobljeno znanje uporabijo pri pripravi zaključne produkcije. Letos je gledališko šolo obiskovalo več kot 25 osnovnošolcev, ki so se v treh starostno diferenciranih skupinah pripravljali pod mentorskim vodstvom gledališke pedagoginje **Vanje Korenč** in režiserke **Renate Vidič**.

Spominska fotografija skupine Oranžni gledališke šole Mavrična ribica

FOTO: RENATE VIDIČ

Skupina Modri je pod mentorstvom režiserke Renate Vidič navdušila z avtorsko uprizoritvijo Cirkus.

Na začetku junija so se s prvo zaključno produkcijo predstavili učenci skupine Modri. Učenci, stari od 10 do 16 let, so navdušili z avtorsko uprizoritvijo *Cirkus*, ki jo sestavlja 17 izvirnih klovnovskih točk. "V posameznih točkah oziroma prizorih je moč prepoznati neizmerno ustvarjalnost, radoživost, natančnost, sodelovanje in igrivost," je o končnem izdelku povedala mentorica skupine Renata Vidič.

Teden kasneje so bili na vrsti Oranžni, ki so pod mentorstvom Vanje Korenč z improvizacijami in drugimi metodami za ustvarjanje zgodb pripravili avtorsko uprizoritev z naslovom *Diamant*. Starejši osnovnošolci, ki so se predstave lotili po principu "od ideje do izvedbe", so z domiselnimi prizori, ustvarjalnostjo in

odlično energijo prevzeli občinstvo. Skupina je sicer maja 2024 z lanskoletno, prav tako avtorsko, predstavo *Skrivnostni otok* nastopila tudi na velikem odru koprškega gledališča ob slavnostnem odprtju 29. Tednov vseživljenjskega učenja v organizaciji Ljudske univerze Koper, Andragoškega center Slovenije in Mestne občine Koper.

Rumeni so se letos posvetili *Rdeči kapici*. Znana pravljica bratov Grimm je navdihnili najmlajše osnovnošolce, ki so se na odrske deske podali prvič. S priredbo pravljice in izvirnimi rešitvami so pretekli teden uspešno doživeli svoj gledališki krst. "Tako pri mlajših kot tudi pri starejših osnovnošolcih je bil napredek skozi leto neverjeten. Nekateri so na

odru stali prvič, drugi našo gledališko šolo obiskujejo že leta, a pri vseh je bil razvoj od oktobra do junija več kot očiten," pravi mentorica Vanja Korenč, ki je v iztekajoči se sezoni vodila skupini Oranžni in Rumeni.

Mentorici gledališke šole sta ponosni in zadovoljni z dosežki njihovih učencev. "Vsak od mladih igralcev je pokazal veliko mero ustvarjalnosti. Zaključna produkcija je plod njihovega truda, hkrati pa tudi priložnost, da svoje delo pokažejo staršem, sorodnikom, prijateljem, sošolcem," dodaja Vanja Korenč. Predstavam so sledile čestitke in pohvale, učenci pa so prejeli zaslužena priznanja za svoje dosežke. Gledališka šola je spet dokazala, da je prostor, kjer mladi talenti rastejo in se razvijajo v prave umetnike.

Osnovnošolci pa niso edini, ki lahko najdejo svoj prostor na odrskih deskah Gledališča Koper. Slednje namreč že vrsto let uspešno vodi tudi Gledališki trening, ki srednješolcem in študentom pod mentorstvom režiserke **Katje Pegan** in Renate Vidič odpira vrata v svet dramske igre in gledališke umetnosti nasploh. Letošnje gledališko šolsko leto so sklenili z uprizoritvijo *Skači z mano po teh oblakih* avtorja **Elvisa Bošnjaka**.

Naslednja sezona gledališke šole se bo začela že jeseni, ko bo na gledališko pot stopila nova generacija mladih navdušencev. Gledališče Koper tako ostaja pomembno središče kulturnega dogajanja v mestu, kjer se rojevajo novi talenti in navdihujejo prihodnje generacije gledališčnikov. Vpisi bodo potekali od 2. do 13. septembra pri blagajni Gledališča Koper. •

BILO JE NEKOČ ...

V znamenju poletja in festivalov

Čeprav gledališka sezona uradno traja vse do konca avgusta, številna gledališča, tudi koprsko, zaključujejo s predstavami in vajami za uprizoritve, ki bodo premierno uprizorjene šele jeseni. Zato je prav, da tudi mi končamo z nizom objav, s katerimi smo "po mesecih" poskušali odgovoriti na vprašanje, kje je bilo Gledališče Koper pred desetletjem ali dvema desetletjema in na kaj so danes v koprskem gledališču lahko ponosni. Torej, bilo je nekoč na začetku poletja, leta ...

Junij

• 2001

Gledališče Koper z *Živalskimi novicami Primoža Suhodolčana* v režiji **Katje Pegan** prvič gostuje v zamejstvu, v avstrijskem Pliberku.

• 2008

Komedija **Iztoka Mlakarja** *Duohtar pod mus!* v režiji **Vita Tauferja** na odru goriškega Kulturnega centra Lojze Bratuž doživi 100. ponovitev.

• 2014

Ob 20-letnici Primorskega poletnega festivala prevzame Gledališče Koper njegovo umetniško in organizacijsko vodenje; v desetih festivalskih dneh se na 19 prizoriščih zvrsti 22 dogodkov, ki si jih ogleda 3000 obiskovalcev.

• 2023

Gledališče na prvi izvedbi festivala *Retrovizor*, ki sovпада s predpisom abonmajev, ponovi sedem najuspešnejših predstav iz preteklih sezon, gledalci pa izberejo igralca oziroma igralko večera.

Julij

• 2001

Gledališče razpiše prvi abonma; v večerna abonmaja za sezono 2001/2002 se vpiše 276 abonmentov, v abonma za otroke 90.

FOTO: ARHIV GLEDALIŠČA KOPER

Leta 2009 Gledališče Koper prvič prepluje ocean in prispe v Kolumbijo. Predstavo *Naočnik in Očalnik*, ki zaznamuje celotni festival v Bogoti (uradni festivalski plakat se ponaša s fotografijo iz predstave in pripisom, da gre za predstavo Gledališča Koper iz Slovenije), si na odprtem prizorišču v bogotskem Narodnem parku ogleda okoli 30.000 obiskovalcev. Gledališče Koper vabijo tudi na gostovanja v Venezuelo in Peru.

• 2020

Gledališče, ki Primorski poletni festival vodi med letoma 2014 in 2022, ustanovi programski festivalski sklop PPF Mladi (danes Festival Fuga), na katerem se s štirimi dramskimi produkcijami predstavijo študentje AGRFT in Akademije za dramsko umetnost Zagreb.

Avgust

• 2004

Umre Srečko Tič (1914), gledališki režiser, scenograf in organizator, čigar delo je bilo tesno povezano z zgodovino koprškega gledališča; leta 1954 je kot režiser in scenograf na oder gledališča v Kopru postavil

Kreftove *Kranjske komedijante*, prvo profesionalno uprizoritev tedanjega Gledališča slovenskega Primorja.

• 2009

Prvo čezoceansko gostovanje; koprsko gledališče s predstavo *Naočnik in Očalnik* po motivih Leopolda Suhodolčana in v režiji **Jake Ivanca** gostuje na VII. Mednarodnem festivalu uličnega gledališča v Bogoti, glavnem mestu Kolumbije.

V sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Koper prvič pripravi ustvarjalne delavnice Igrarije s Svetilnikom, na katerih se otroci od 6. do 12. leta starosti ob igri seznanijo z delom v gledališču, spoznajo poklice v njem, se preizkusijo v sestavljanju mozaika in skušajo pisati v starodavnih pisavah.

• 2021

Na temeljih dotedanjega Festivala gledaliških predstav za mularijo Pri svetilniku, ki tradicionalno poteka jeseni, in festivalskega programskega sklopa PPF Pri svetilniku v avgustu Gledališče Koper pripravi 1. Festival Pri svetilniku v avgustu, s katerim sklene poletje in gledališko sezono.

• 2023

S prvo mednarodno udeležbo izvajalcev se festival Pri svetilniku v avgustu preimenuje v Mednarodni otroški festival Pri svetilniku v avgustu. •

FOTO: MEDIASPEED/KLEMEN BATAGELJ

Sredi maja je Slovensko narodno gledališče Nova Gorica s posebnim dogodkom praznovalo 30-letnico nove stavbe gledališča in 20-letnico statusa nacionalnega gledališča. Tereza Gregorič in Jakob Šfiligoy sta pripravila scenarij za Koncert za rojstni dan. Skupaj sta izbrala nekaj najboljših songov iz različnih domačih predstav in jih povezala z zabavnimi iglarskimi vložki v pristrčen slavnostni dogodek. Nastalo je pravo pravcato praznovanje rojstnega dne, polno smeha, veselja in predvsem hvaležnosti za razmer, v katerih lahko nemoteno in na visoki kakovostni ravni delajo in ustvarjajo "gledališče" v Novi Gorici. Znano je, da so igralci novogoriškega gledališča tudi zelo dobri pevci in prav to so pokazali na tem dogodku. Pozdravna nagovora sta imela direktorica Mirjam Drnovšček in državni sekretar na Ministrstvu za kulturo mag. Marko Rusjan, slavnostni govornik je bil Sergij Pelhan, nekdanji direktor gledališča, pod vodstvom katerega je novogoriško gledališče dobilo novo stavbo in status nacionalnega gledališča.

FOTO: FB SNG NOVA GORICA

Dve novogoriški predstavi, Antigona Dominika Smoleta in Pet vrst tišine Shelagh Stephenson, sta sodelovali v tekmovalnem programu 59. festivala Borštnikovo srečanje v Mariboru. Takoj za tem, 17. junija, je Antigona gostovala še na festivalu v Srbiji, in sicer v tekmovalnem programu mednarodnega Viminacium festa v Arheološkem parku v Požarevcu, ki je v tej sezoni posvečen starim in novim mitom. Arna Hadžialjević je za naslovno vlogo Ismene v predstavi prejela nagrado za najboljšo igralko/igralca večera po oceni občinstva. Smoletova Antigona v režiji Luke Marcena je odprla tokratni Viminacium Fest in privabila veliko število gledalcev, posebnih gostov in partnerjev festivala. Antigona bo v začetku septembra gostovala tudi na festivalu Gledališče na križišču (Teatar na raskršću) v Narodnem gledališču v Nišu.

FOTO: GLEDALIŠČE KOPER

Do prejšnjega petka na Reki, od danes pa v Kopru potekajo še zadnje vaje za krstno uprizoritev družinskega muzikala skladatelja in režiserja Marjana Nečaka Naša družina, v katerem igralske in pevske moči združujejo kar tri gledališča - Gledališče Koper, SSG iz Trsta in Italijanska drama HNK Ivana pl. Zajca Reka. Muzikal, ki z zgodbo o sirotah v mladinskem domu prevprašuje teme, kot so odrasčanje, družina, tehnologija, interes kapitala in moč skupnosti, bodo predpremierno uprizorili na 4. mednarodnem otroškem festivalu Pri svetilniku v avgustu, premierno pa novembra v Trstu, na Reki in v Kopru.

FOTO: GLEDALIŠČE KOPER

Le uro pred uradnim odprtjem letošnjega Retrovizorja, na katerem je Gledališče Koper predstavilo svoje najuspešnejše produkcije iz preteklih sezon, so v Galeriji Luke Koper prav tako v organizaciji gledališča odprli fotografsko razstavo Pirančana Aljaža Lavriča Karkoli pluje tvojo barko. Niz osmih razstavljenih črno-belih povečav je del njegove diplomske naloge iz leta 2021, v kateri je avtor s fotografijami zapuščenih bark prikazal zanemarjeno okolje obalnega prostora. Delo mladega fotografa je zbranim predstavil likovni kritik in kustos Dejan Mehmedović.

FOTO: SSG

Odnosi med pripadniki slovenskih manjšin so dragoceni, saj spodbujajo primerjave, širijo dobre prakse, utrjujejo ali spodbujajo sodelovanja. Predsednica društva Člen 7 oziroma Pavelhaus-Pavlova hiša ter predsednica krovne organizacije Slovencev na avstrijskem Štajerskem Susanne Weitlaner je obiskala ustanove tržaških Slovencev kot gostja krovne organizacije SKGZ. Na obisk je prišla tudi v Slovensko stalno gledališče, kjer si je ogledala reprezentančne prostore foajeja in dvorane, a tudi delavnice. V šivalnici je nastala spominska fotografija z direktorjem SSG Danijelom Malalanom in predstavnikom SKGZ Martinom Lissichom, pred umetnino Jožeta Cesarja.

FOTO: SSG

Prijeten poletni večer je pozdravil premiero koprodukcije Trieste e il mare/ Trst je morje, ki z besedami tržaških pisateljev in po scenariju Stefana Dongettija povezuje tri tržaška gledališča. Večjezično, literarno "morsko popotovanje" v režiji Lina Marrazza govori o tesni povezavi med Tržičani in morjem, tudi z video prispevki zgodovinarjev, filozofov, pristaniških delavcev. Protagonisti predstave so igralci Ariella Reggio, Alessandro Mizzi in Ilija Ota, slednji v dodatni vlogi glasbenika in soavtorja izvirne glasbe. Zadnja ponovitev bo na sporedu 27. junija na vrtu Muzeja Sartorio.

Na valovih znanja je skupna čezmejna priloga Znanstveno-raziskovalnega središča Koper (ZRS) in Slovenskega raziskovalnega inštituta Trst (Slori) ter Pokrajinskega arhiva Koper in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKD). Izhaja vsako prvo sredo v mesecu v Primorskih novicah in Primorskem dnevniku.

IZDAJATELJA:
PRIMORSKE NOVICE, D.O.O. KOPER, S.R.L. CAPODISTRIA
 Ulica Osvobodilne fronte 12, 6000 Koper
V.D. ODGOVORNE UREDNICE: Katja Gleščič
 Primorski dnevnik, DZP doo - P.R.A.E. srl, Ulica Montecchi 6, 34137 Trst
ODGOVORNI UREDNIK: Igor Devetak

UREDNIKA PRILOGE: Katja Gleščič
SOUSTVARJALCI: Sodelavci ZRS Koper, Slori Trst, Pokrajinskega arhiva Koper in ZVKD Slovenije, novinarji in sodelavci Primorskih novic in Primorskega dnevnika.

ELEKTRONSKI NASLOV: uredniki@primorske.si
SKUPNA TISKANA NAKLADA: 28.000 izvodov.